

BOERDERIJEN **PLATFORM UTRECHT**

Samenvatting van de twee buurtgesprekken

Doelstelling van het Boerderijenplatform Utrecht

Het Boerderijenplatform Utrecht is een “denktank” over boerderijen en platteland, waarin een aantal organisaties in de provincie die met deze problematiek te maken hebben, samenwerken. De organisaties die deelnemen zijn: Landschap Erfgoed Utrecht, Boerderijenstichting Utrecht, LTO, gemeenten Woudenberg en Lopik, provincie Utrecht, MooiSticht, Agrarisch Erfgoed Nederland en RCE.

Het platform kiest het thema “boer & burger”. Het stelt vast dat, onder andere met de schaalvergroting in de landbouw, het spanningsveld tussen boer en burger verandert. Beiden maken gebruik van het landschap, maar elk vanuit een andere beleving en belang. Als er belangenconflicten zijn, worden die vaak opgelost door ad hoc maatregelen.

Wat vrijstellingen op het bestemmingsplan, wat groenaanplant, en het slim plaatsen van gebouwen; dat zijn zo'n beetje de ingrediënten. Nu is dat nog werkbaar. Maar het is de vraag of dit op de lange termijn ook werkbaar blijft. En 'werkt het' ook echt ten bate van het landschap en de ruimtelijke kwaliteit? Het bestuurlijk instrumentarium zal wellicht moeten veranderen. Dat kun je pas doen als je een visie hebt op de ontwikkelingen die het platteland op de langere termijn gaat doormaken. Als voorbereiding op het formuleren van die visie organiseert het BPU drie rondetafelgesprekken.

Doelstelling van de buurtgesprekken

Leer van je fouten en draag je successen uit! Aan de hand van schaalvergrotingsprojecten in de veeteelt en de intensieve landbouw worden praktijkervaringen verzameld over de relatie tussen boer en omwonenden. Is hierdoor wrijving ontstaan in de relatie tussen boer en burger? Waardoor is deze wrijving ontstaan en hoe is deze opgelost? Hoe verloopt zo'n schaalvergrotingsproject en wat zijn de formele en informele contactmomenten? Zorgt de schaalvergroting in de landbouw voor aantasting van de ruimtelijke kwaliteit het landschap, volgens de omwonenden? Welke rol speelt 'ruimtelijke kwaliteit' bij deze relatie of tijdens zo'n schaalvergroting? Kan ruimtelijke kwaliteit een verbindende factor spelen?

Kortom, leren uit de ervaringen vanuit het verleden en deze inzetten bij het veranderende landschap van boer en burger om (lokaal en maatschappelijk) draagvlak te creëren voor schaalvergroting in de (intensieve) landbouw.

Opzet van het buurtgesprek oost

Dit buurtgesprek bestaat uit een ronde tafelgesprek waarbij de boer, de buurtbewoners, een collega buurboer, de beleidsmedewerker en de landschapscoördinator aanwezig zijn. De agrarisch adviseur van de boer kon helaas niet aanwezig zijn bij het gesprek, maar is nadien geïnterviewd. Het ronde tafelgesprek is klein en laagdrempelig van opzet. De sfeer is informeel, zodat iedereen vrij uit en in veiligheid kan spreken. Door de interactie tussen de tafelgenoten, wordt het verhaal vanuit een ander perspectief benaderd en komen nieuwe inzichten aan bod. [dit is als zeer positief, leerzaam en verhelderend ervaren. Daarbij voelen alle partijen zich beter gehoord]

Om zo veel mogelijk informatie en ervaringen uit de verschillende partijen te krijgen, wordt er vooraf | op | kennis gemaakt met de boer en de beleidsmedewerker. Bedoel je aan het begin van dit buurtgesprek of heb je eerder al gesprekken gevoerd met de boer en met de beleidsmedewerker? Deze zin vind ik niet duidelijk. Aanverwante thema's die tijdens deze gesprekken aan bod zijn gekomen, zijn verwerkt in dit document. Vooraf is er een tijdslijn van het proces samengesteld, waarin zowel de formele als de informele contactmomenten opgenomen zijn. Communicatie en ruimtelijke kwaliteit zijn de belangrijkste thema's tijdens het ronde tafelgesprek.

Opzet van het buurtgesprek west

De schaalvergroting in West heeft voor veel ophef gezorgd bij de omwonenden. In tegenstelling tot buurtgesprek Oost is hier gekozen voor het afnemen van interviews. Door de één op één gesprekken kan elke partij, respectievelijk, de vertegenwoordiger van de omwonenden, de boer en de beleidsmedewerker vrijuit spreken, zonder zich belemmerd te voelen.

Samenvatting buurtgesprekken oost en west

Voor de initiatiefnemer:

- Bouwen aan een draagvlak
- Organiseer een goed planproces
- Maak het begrijpelijk/toegankelijk voor de buurtbewoners
- Lever maatwerk, geef creativiteit een kans en maak een integraal plan
- Geef ruimtelijke kwaliteit een bindende rol
- Communicatie tijdens het proces

In vroegere tijden verliep het contact met de omwonenden en collega-boeren heel anders. Boeren kwamen samen op boerenbijeenkomsten van de boerenbond. De vrouwen bij de vrouwenbond. Vroeger waren de bijeenkomsten van het buurtschap 't Houten Paard frequenter en formeler. Bij nieuwe bewoners of tijdens verjaardagen werd de hele buurt bijeengeroepen. Men kwam met een bepaalde regelmaat bij elkaar over de vloer en deze momenten werden ook gebruikt om informatie uit te wisselen. Tegenwoordig is het meer vrijblijvend en flexibeler.

Tips vanuit de boer:

- Geef aandacht aan uitstraling van het bedrijf
- Zorg voor een goede en duidelijke visie over je bedrijfsvoering, en zorg dat je deze uitdraagt.
- Zorg dat je als boer trots bent op je bedrijf en hoe het eruit ziet, bv door certificaat boert bewust
- Zorg voor een goede verstandhouding met de burens en omgeving.
- Investeer tijd om dit te onderhouden
- Zoek aanknopingspunten met fietsroutes of informatiepunt.
- Wees uitnodigend voor buurtbewoners, recreanten en toeristen
- Ruimtelijke kwaliteit beter integreren in Maatlat Duurzame Veehouderij

Het bouwen van een nieuwe stal is een grote investering voor de boer. Innovatieve Duurzame stallen kosten, ondanks de subsidies, veel (meer) geld. Maar er zitten ook fiscale voordelen aan. Een duurzame stal binnen de MDV (Maatlat Duurzame Veehouderij) kan tot 0% afschreven worden, waardoor er geen restwaarde blijft op de balans. Reguliere stallen hebben een restwaarde van 30-40% van de nieuwbouwwaarde, waardoor sloop bij leegstand een heikel punt blijft. Een ander fiscaal voordeel is het willekeurig afschrijven.

De thema's van de MDV zijn ammoniakemissie, bedrijf en omgeving, brandveiligheid, dierenwelzijn, diergezondheid, energie en fijnstof. Elk jaar worden de eisen van de MDV aangescherpt. Het landschap en de ruimtelijke kwaliteit maakt nog maar 2 of 3 jaar deel uit van de maatlat,

Eisen op het gebied van landschap maken nog maar 2 of 3 jaar deel uit van de maatlat. Inmiddels neemt 80% van de nieuwe stallen deel aan de maatlat. Gebouwen worden in 20 jaar afgeschreven, de inventaris in kortere tijd.

Van oudsher speelt de bank een belangrijke rol in de schaalvergroting van de landbouw. De adviseur ziet dat de rol van de bank aan het veranderen is. De boer is nu zelf meer verantwoordelijk voor het opstellen van een gezond business model. Hij wordt gezien als ondernemer. De stappenvolgorde: 1) de boer heeft een plan, 2) de adviseur bekijkt en werkt kostenraming uit, 3) de boekhouder beoordeelt de kostenraming, 4) de bank bekijkt financiering en rendement, 5) de vergunningprocedure kan worden opgestart.

De sociale verbondenheid op het platteland was vroeger meer vanzelfsprekend dan nu. Bouwen aan een duurzame relatie met de buurtbewoners is erg waardevol. Het is belangrijk om ook nieuwe bewoners daarbij te betrekken. Weet wat hun beweegredenen zijn om in het landelijk gebied te wonen. Een helpende hand, of iets doen met of voor buurtbewoners in de omgeving, creëert sociale verbondenheid. Dit maakt het informeel informeren over uitbreidingsplannen gemakkelijker en laagdrempeliger.

Ga in gesprek met buurtbewoners. Draag je bedrijfsvisie goed uit. Door mensen uit te nodigen op het erf en te vertellen over het boerenbedrijf geeft kennis bij buurtbewoners. Kennis en sociale verbondenheid geeft vaak draagvlak en begrip voor boerende ondernemers, waardoor er een soort 'gunfactor' ontstaat. Onwetendheid geeft vaak weerstand en achterdocht.

Om een goed planproces te doorlopen is het belangrijk om de buurtbewoners vooraf te informeren over uitbreidingsplannen. Het is goed om te weten of, en waar de weerstand zit. Pas hier het planproces op aan. Dit vraagt maatwerk bij het planproces. Toch kan deze tijdsinvestering terug gewonnen worden later in het proces. Wanneer buurtbewoners via een bekendmaking achter de uitbreidingsplannen komen, wakkert achterdocht aan en geeft weerstand in het planproces. Het is lastiger om het proces en relaties vlot te trekken.

Een goede communicatie is van essentieel belang, omdat je met vele partijen te maken hebt die een andere taal spreken. Uit de interviews blijkt dat informele contactmomenten zeer belangrijk zijn voor een gestroomlijnde planproces. Continuïteit van communicatie tijdens het planproces geeft rust en vertrouwen aan partijen. (mensen voelen zich gewaardeerd/gehoord). Dat de agrarisch adviseur hier aandacht voor heeft is van meerwaarde.

Buurtbewoners van niet-agrarische afkomst hebben over het algemeen weinig agrarische kennis. De 'ruimte en rust' staan beschreven als de kernkwaliteiten in veel beleidsstukken, kwaliteitsgidsen en makelaarsadvertenties, maar dat staat vaak in contrast met de dynamiek van een modern agrarisch bedrijf. Iets wat nieuwkomers in het landelijk gebied niet altijd scherp op hun vizier hebben. Buurtbewoners zijn vaak niet bewust van de huidige planologische mogelijkheden binnen het bouwblok/bestemmingsplan. Ook de besluitvorming en hoe en wanneer men daar invloed op kan uitoefenen is vaak niet bekend. Hier ligt een duidelijke taak van de gemeente om de buurtbewoners hierover te informeren. Daarbij gebruiken professionals en beleidsmedewerkers vaak vakjargon, waardoor burgers vaak afhaken tijdens een gesprek. De term ruimtelijke kwaliteit blijkt een containerbegrip te zijn welke weinig tot de verbeelding spreekt voor de buurtbewoners. Hierdoor kan onbegrip door miscommunicatie ontstaan.

Elke ontwikkeling ligt op een andere plek, in een ander gebied en met andere mensen. Dit maakt elke opgave uniek. Om kwaliteitswinst te behalen is maatwerk nodig. Bekijk de ontwikkeling ook eens van een andere kant. Niet alleen vanuit economie sturend, maar ook vanuit ruimtelijke kwaliteit of maatschappelijk. Betrek zoveel mogelijk factoren vanaf het begin in het planproces. Maak een duidelijke korte en lange termijnvisie. Wat bedoel je hier?. Soms geeft grondig herstructureren meer kwaliteitswinst dan blijven aanbouwen en voortborduren op eerder genomen beslissingen en investeringen.

Ruimtelijke kwaliteit kan een belangrijke en verbindende rol spelen in het proces. Wanneer het in de beginfase van het proces betrokken wordt. En met maatwerk en ontwerp. Maak ook de adviseur hiervan bewust. Landschappelijke inpassing is zeker van meerwaarde. De meeste meerwaarde is te bereiken, wanneer het vanaf het begin in het proces geïntegreerd wordt. Maar ook achteraf zorgt een groene aankleding voor kwaliteit. Bedenk creatieve oplossingen. Werk aan de bewustzijn van ruimtelijke kwaliteit.

Een goede communicatie is van essentieel belang, omdat je met vele partijen te maken hebt die een andere taal spreken. Uit de interviews blijkt dat informele contactmomenten zeer belangrijk zijn voor een gestroomlijnde planproces. Continuïteit van communicatie tijdens het planproces geeft rust en vertrouwen aan partijen. (mensen voelen zich gewaardeerd/gehoord)

Voor de gemeente

- Organiseer een goed planproces
- Verplicht de initiatiefnemer om zijn burens vooraf te informeren.
- Maak het begrijpelijk/toegankelijk voor de buurtbewoners
- Geef ruimtelijke kwaliteit een bindende rol

Om een goed planproces te doorlopen is het belangrijk om de buurtbewoners vooraf te informeren over uitbreidingsplannen. Het is goed om te weten of, en waar de weerstand zit. Pas hier het planproces op aan. Dit vraagt maatwerk bij het planproces. Toch kan deze tijdsinvestering terug gewonnen worden later in het proces. Wanneer buurtbewoners via een bekendmaking achter de uitbreidingsplannen komen, wakkert achterdocht aan en geeft weerstand in het planproces. Het is lastiger om het proces en relaties vlot te trekken.

Een goede communicatie is van essentieel belang, omdat je met vele partijen te maken hebt die een andere taal spreken. Uit de interviews blijkt dat informele contactmomenten zeer belangrijk zijn voor een gestroomlijnde planproces. Continuïteit van communicatie tijdens het planproces geeft rust en vertrouwen aan partijen.(mensen voelen zich gewaardeerd/gehoord)

Buurtbewoners zijn vaak niet bewust van de huidige planologische mogelijkheden binnen het bouwblok/bestemmingsplan. Ook de besluitvorming en hoe en wanneer men daar invloed op kan uitoefenen is vaak niet bekend. Hier ligt een duidelijke taak van de gemeente om de buurtbewoners hierover te informeren.

Daarbij gebruiken professionals en beleidsmedewerkers vaak vakjargon, waardoor burgers vaak afhaken tijdens een gesprek. De term ruimtelijke kwaliteit blijkt een containerbegrip te zijn welke weinig tot de verbeelding spreekt voor de buurtbewoners. Hierdoor kan onbegrip door miscommunicatie ontstaan.

Ruimtelijke kwaliteit kan een belangrijke en verbindende rol spelen in het proces. Wanneer het in de beginfase van het proces betrokken wordt. En met maatwerk en schetsontwerp kan de gemeente dat afdwingen.

Tips vanuit de beleidsmedewerker:

- alle betrokken partijen regelmatig informeren. Via formats en folders over het beleid, de procedure en mogelijkheden
- de gemeente adviseert de initiatiefnemer in een vroeg stadium contact op te nemen met de omwonenden
- De gemeente neemt de tijd om te informeren. Dit is een investering die zich in de tijd terug wint
- Open blijven staan voor alternatieven van alle partijen.
- Goed en duidelijk uitdragen van het gemeentelijk beleid en visie
- Inspraak vooroverleg overslaan is niet aan te raden
- Goed uitleggen wat de huidige mogelijkheden al zijn binnen het vigerend bestemmingsplan/bouwvlak